

Waterschappen verspreiden regentonnen

Campagne een ton voor water voor het eerst landelijk

— Jasper Dik

Bij een campagne om ten bate van waterprojecten in ontwikkelingslanden regentonnen te verkopen in het - soms overdadig - waterrijke Nederland zijn inmiddels ook de waterschappen betrokken geraakt. Het project bedoelt met de verkoop van zoveel mogelijk regentonnen het belang te benadrukken om op een andere, zuiniger manier met water om te gaan. De vier- á vijfduizend jaarlijks verkochte regentonnen leveren elk vijf euro van de kostprijs op voor werkzaamheden die in Bangladesh, Ethiopië, Nicaragua en Sudan uiteenlopende problemen van waterschaarste moeten ondervangen.

— Tot nog toe waren het alleen de gemeenten die de tonnen distribueerden. Nu ook de waterschappen betrokken raken, is er vanaf eind september voor het eerst de mogelijkheid overal in het land een regenton te bestellen (via www.eentonvoorwaterbestellen.nl), onafhankelijk van de vraag of de gemeente waarin de besteller woont, deelneemt aan het project. Nadat ongeveer half november alle bestellingen binnen moeten zijn, zullen de waterschappen aan het einde van die maand die tonnen uitgeven. De reden voor waterschappen om deel te nemen aan een ton voor water, zoals het project heet, is de Nederlandse situatie, waarin perioden van hevige neerslag en tijden van een dreigend neerslagtekort elkaar meer en meer opvolgen. Het idee is dat burgers door in hun tuin een regenton op te stellen, kunnen bijdragen aan afkoppeling, zodat bij extreme regenval het rioolstelsel enigszins wordt ontzien, waarna zij in droge tijden, om leidingwater te besparen, het opgeslagen water kunnen gebruiken. 'Het leuke van het project is de koppeling', zegt Barend Hazeleger, die met zijn communicatiebureau Agrapen sinds twee jaar

de campagne op zich heeft genomen. 'Het begint steeds duidelijker te worden dat je op andere manieren met regenwater moet omgaan, het op een andere manier moet afvoeren. De buien van half augustus zijn, wat dat betreft, niet slecht geweest voor het begrip bij grote delen van het publiek. Wat wij merken, is dat er, omdat er ook nog een goed doel in de Derde Wereld aan gekoppeld is, mensen eerder bereid zijn om zo'n ton aan te schaffen.'

— Het goede doel is in ieder van de vier landen anders. In Bangladesh is het erom te doen het grondwater te zuiveren van arseen, zodat het veilig opgepompt en gedronken kan worden uit waterputten. In Ethiopië behelst het de bouw van dammen en opvangbekkens om regenwater op te vangen, dat nu op berghellingen niet vast te houden is, waardoor het verloren gaat voor consumptie of irrigatie. De aanvoer van water naar de stad is in Nicaragua en Sudan de hoofdzaak. De rivieren waarvan de stad Matagalpa in het Midden-Amerikaanse land afhankelijk is zijn vervuild door de schilfers en pulp die het wassen van koffiebossen veroorzaakt. Bovendien verbruikt de koffieteelt veel van het schaarse water. Om dit te voorkomen zijn er nieuwe spoeltechnieken geïntroduceerd, waardoor minder water nodig is. Het gebruikte spoelwater wordt gezuiverd, en het in spoelbekkens opgevangen residu kan aangewend worden als mest en als brandstof. In Sudan is de inzet van het project een waterleiding naar de stad Gedaref te laten werken met energiezuinige pompen. Ook worden de veelal defecte watermeters in de stad vervangen, zodat de prijs van water kan worden gemeten naar het verbruik en burgers zich bewust kunnen worden van de schaarste van water, die een efficiënt gebruik vereist. De uitvoering van alle projecten is in handen van partnerorga-

nisaties ter plaatse van NOVIB. Water is in ontwikkelingslanden aan het uitgroeien tot een economisch goed, waarvoor volgens het marktmechanisme een prijs betaald moet worden, en wordt bovendien de inzet van een strategisch steekspel tussen belanghebbenden. Het is gedeeltelijk de achtergrond van de projecten. 'In Nicaragua is duidelijk de vraag aan de orde: wie kan hoeveel water waarvoor gebruiken?' vertelt Hazeleger. 'Daar is dan ook een waterplan opgesteld waaraan alle betrokken partijen zich hebben verplicht en waarin de verdeling van het water tussen de koffieboeren en de stadsbewoners wordt vastgesteld. Maar in de andere landen gaat het er eerder om de toevoer van water te garanderen. Dat is iets waar iedereen belang bij heeft.'

— De campagne begon als een Overijssels initiatief van het Centrum voor Internationale Samenwerking. 'Zij zijn gaan kijken of het in heel Nederland toegepast kon gaan worden, en de verwachtingen waren heel hoog gestemd', vertelt Hazeleger. 'Ze zouden wel meer dan enkele tienduizenden tonnen per jaar gaan verkopen, dachten zij. Ze hadden het aantal te Overijssel verkochte tonnen geëxtrapoleerd naar heel Nederland, en dat bleek niet haalbaar. Temeer niet omdat Overijssel een landelijk gebied is, waar mensen makkelijker een ton kwijt kunnen dan in bijvoorbeeld in de steden in het Westen. Het was wel enthousiast, maar niet zo realistisch. Het eerste dat ik gedaan heb toen ik betrokken raakte is de doelstellingen naar beneden bijstellen.'

— Dat was in 2002, toen NOVIB de campagne opnieuw opzette. Inmiddels zijn er honderd gemeenten die hun burgers via brieven of de gemeentepagina in huis-aan-huisbladen met het project benaderen, en worden er rond de drieduizend tonnen

per jaar verkocht, een aantal dat volgens Hazeleger nog wel iets kan worden opgekrikt. 'Nu we met de waterschappen een nieuwe methode voor de verkoop hebben opgezet hopen we er wat meer te gaan verkopen.' Het zijn niet alleen landelijk gelegen gemeentes die deelnemen. Ook in steden als Eindhoven, Den Bosch en Amsterdam is campagne gevoerd. 'De gemeentes zijn verantwoordelijk voor de aansluiting van woonhuizen op het riool. Maar over de tuinen hebben ze eigenlijk weinig te zeggen. Wat we horen, is dat deze campagne vaak in waterplannen wordt meegenomen, juist om aan de achterkant iets te doen.' Langs de waterschappen heeft Hazeleger een belronde gehouden. 'De meesten hebben wel oren naar het plan. De vraag is alleen of ze het logistiek voor elkaar krijgen werkelijk mee te doen.' Of de waterschappen een beroep gaan doen op de subsidies die bij deelname beschikbaar zijn, betwijfelt Hazeleger echter. 'Die willen ze misschien aanspreken voor iets innovatiever projecten.'

— Duidelijk is wel, dat er bij de waterschappen sprake is van een verandering ten goede. 'Een aantal jaren geleden hoorde ik van collega's dat waterschappen redelijk afhoudend waren, omdat een regenton, gezien vanuit hun perspectief, een druppel op een gloeiende plaat is. Maar van die houding merk ik nu niets meer. Het belang van afkoppeling is kennelijk toegenomen.'

meer informatie:
www.eentonvoorwater.nl

